

Sygn. akt I C 3773/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 maja 2015 roku

Sąd Okręgowy w Gorzowie W.. I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący : SSO Robert Mokrzecki

Protokolant: stażysta Anna Łuczkowska

Po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2015 roku w Gorzowie W..

na rozprawie

sprawy z powództwa R. D.

przeciwko K. K., D. S.

o zapłatę kwoty 100.000,00 zł

1. Zasądza od pozwanych K. K. i D. S. solidarnie na rzecz powoda R. D. kwotę 83.262,30 zł (słownie: osiemdziesiąt trzy tysiące dwieście sześćdziesiąt dwa złote 30/100) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10 lipca 2014 roku do dnia zapłaty.
2. W pozostałej części powództwo oddala.
3. Zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 6.572,80 zł tytułem kosztów procesu, w pozostałej części koszty stosunkowo rozdziela.

I C 3773/13

UZASADNIENIE

Powód R. D. wniósł do tut. Sądu o zasądzenie od pozwanych K. K. i D. S. solidarnie kwoty 100 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10.06.2012r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu podał, że pozwane na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Słubicach z dnia 21.09.2010 roku nabyły spadek po zmarłej B. D. zgodnie z zapisami testamentu z dnia 05.05.2003r. Do kręgu osób powołanych z ustawy do dziedziczenia po zmarłej B. D. należy powód i K. K., dziedziczyliby po 1/2 części. Powód został w testamencie pominięty. W skład masy spadkowej wchodzi zabudowana nieruchomość, położona w S. przy ul. (...) I 6. Jej wartość wynosi co najmniej 400 000 zł.

Pozwane K. K. i D. S. w odpowiedzi na pozew (k.26) uznały powództwo co do zasady, lecz zakwestionowały wartość spadku. Zdaniem pozwanych aktualny stan i wartość nieruchomości nie odpowiada jego stanowi i wartości w chwili otwarcia spadku. Po śmierci B. D. pozwane poniosły znaczne nakłady na gruntowny remont i modernizację budynku oraz zagospodarowanie terenu. Również w latach 2008 – 2010 poniosły spore wydatki na remont budynku, szczególnie po zalaniu pomieszczeń na I piętrze i na parterze po uszkodzeniu instalacji wodnej w 2008 roku. Spadkodawczyni w tym czasie nie dysponowała żadnymi funduszami. Prace remontowe i modernizacyjne przez kilku lat wykonywane były systemem gospodarczym – pozwane dokonywały zakupu materiałów, natomiast remonty przeprowadzali mąż D. S. oraz jego ojciec i brat. Od dnia otwarcia spadku pozwane ponoszą wszelkie bieżące koszty utrzymania i konserwacji nieruchomości. Swoje nakłady wyceniają na około 140 000 zł.

Sąd ustalił, co następuje.

Postanowieniem z dnia 16 grudnia 1993 roku w sprawie o sygn. akt I Ns 208/93 Sąd Rejonowy w Słubicach stwierdził, że spadek po zmarłym J. D. nabyli na podstawie ustawy: żona B. D. oraz dzieci K. K. i R. D. w częściach równych po 1/3. W dniu 11 stycznia 1994 roku przed notariuszem w S. K. K. i R. D. darowali matce B. D. udziały w nieruchomości przy ulicy (...) I nr 6 w S.. Dnia 5 stycznia 1994 roku K. K. pożyczyła powodowi kwotę 30 000 000 starych złotych.

Dowód:

- umowa darowizny – k. 61 - 63
- pokwitowanie- k. 53

W dniu 8 kwietnia 2009 roku doszło do zalania nieruchomości. W związku ze szkodą (...) S.A. wypłacił B. D. kwotę 2886,69 zł Następnie przyznano wyrównanie w wysokości 997,53 zł. Za szkodę powstałą w dniu 15 maja 2010 roku B. D. dostała odszkodowanie w wysokości 1874,81 zł.

Dowód:

- zawiadomienie o przyznaniu odszkodowania z dnia 20.04.2009r. – k. 54
- zawiadomienie o przyznaniu odszkodowania z dnia 04.05.2009r. – k. 55
- zawiadomienie o przyznaniu odszkodowania z dnia 02.08.2010r. – k. 56

Od 2005 roku w spadkowej nieruchomości zamieszkiwał mąż pozwanej D. S. T. S.. Od jego przeprowadzki w budynku zaczęły się pierwsze remonty, począwszy od urządzania mieszkania na poddaszu. Prace wykonywane były przede wszystkim przez jego ojca T. S..

Do 2010 roku w domu B. D. dokonano remontu całkowitego kuchni na parterze. W budynku zostały odremontowane również pokoje. Wylano także nową posadzkę, położono kafelki, wymieniono rury. D. S. wraz z mężem zaadoptowała na potrzeby mieszkalne strych, wymieniono okna. Jeszcze w 2005 roku dokonano remontu łazienki na poddaszu. Wszystkie prace remontowe i adaptacyjne finansowane były przez pozwaną. Do dnia otwarcia spadku pozwana dokonała nakładów na nieruchomość o wartości 57 213 zł. Również po śmierci B. D. w spadkowej nieruchomości wykonywano prace remontowe.

Dowód:

- zeznania świadka T. S. - k. 79 – 80,
- zeznania świadka T. S. k . 78 – 79,
- zeznania pozwanej K. K. – k. 82 - 84
- zeznania pozwanej D. S.- k. 185 - 187
- uzupełniająca opinia biegłego K. W. – k. 169-170

Postanowieniem z dnia 21 września 2010 roku Sąd Rejonowy w Słubicach stwierdził, że spadek po zmarłej w dniu 24 czerwca 2010 roku w S. B. D. na podstawie testamentu notarialnego z dnia 05 maja 2003 roku nabyły: córka K. K. w 2/3 części i wnuczka D. S. w 1/3 części. W skład masy spadkowej wchodziła nieruchomość położona w S. przy ul. (...) I 6, zabudowana budynkiem mieszkalnym, dla której Sąd Rejonowy w Słubicach prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Dowód:

- postanowienie Sadu Rejonowego w Słubicach z dnia 21.09.2010r. sygn. I Ns 286/10 – k.4

- odpis z kw (...) – k. 5 – 7

Powód jest na emeryturze, ze świadczeniem 997,94 zł. Orzeczeniem Komisji Lekarskiej MSWiA z dnia 15 lutego 2008 roku ustalono u powoda schorzenia powodujące całkowitą niezdolność do służby i pracy. Powód prowadzi działalność jako przedstawiciel agencji ubezpieczeniowej uzyskując dochód w wysokości ok. 2000 zł.

Obecnie w nieruchomości przy ulicy (...) I w S. mieszkają pozwana K. K. na paterze oraz pozwana D. S. wraz z mężem i dziećmi na pozostałych kondygnacjach.

Dowód:

- decyzja o waloryzacji policyjnej emerytury – k. 64

- orzeczenie Komisji Lekarskiej MSWiA z dnia 15.02.2008r. – k. 67

- zeznania powoda- k. 80 – 82,

- zeznania pozwanej K. K. – k. 82 - 84

- zeznania pozwanej D. S.- k. 185 - 187

Działka przy ulicy (...) I 6 w S. zabudowana jest budynkiem mieszkalnym, podpiwniczonym, z poddaszem użytkowym. Budynek wykonany został w technologii tradycyjnej przed 1945 rokiem. Wartość rynkowa nieruchomości wg stanu na dzień otwarcia spadku (26.06.2010r.) wynosi 307 000 zł. Pozwane dokonały nakładów na nieruchomość o wartości 57 213 zł.

Dowód:

- opinia biegłego K. W. – k. 112 – 134

- uzupełniająca opinia – k. 169-170

- ustna opinia uzupełniająca – k. 184 – 185

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Powództwo w znacznej części jest uzasadnione.

Bezspornym jest sama zasada powództwa i jego podstawa prawna - art. 991 kc.

Powód podnosił, że jest trwale niezdolny do pracy, zatem należny mu zachowek winien wynosić 2/3 przysługującego udziału, gdyby dziedziczył zgodnie z ustawą. W toku procesu pozwane nie kwestionowały tej okoliczności, zrobiły to jednak w ostatnim piśmie procesowym.

Zgodnie z art. 991 § 1 k.c. sąd w pierwszej kolejności przystąpił do ustalenia wysokości udziału stanowiącego podstawę do obliczenia zachowku. Powód i pozwana K. K. są dziećmi zmarłej B. D.. Poza sporem pozostaje, iż oboje należą do kręgu osób powołanych z ustawy do dziedziczenia po zmarłej B. D.. Zgodnie z treścią art. 931 §1 k.c. gdyby zostali oni powołani do spadku na podstawie ustawy dziedziczyliby w częściach równych – po 1/2 spadku. Z uwagi na to, że uprawnienie do zachowku przyjmuje postać roszczenia o zapłatę sumy pieniężnej odpowiadającej wartości połowy lub dwóch trzecich udziału spadkowego, który przypadałby uprawnionym, gdyby doszli do dziedziczenia z ustawy (art. 991 § 1 KC), należało ustalić w jakiej części powód jest uprawniony do występowania z roszczeniem. Większy zachowek – w wysokości 2/3 przysługuje osobom trwale niezdolnym do pracy oraz zstępnyim małoletnim. Przy czym trwałą niezdolność do pracy oraz małoletniość uprawnionego do zachowku należy oceniać według chwili otwarcia spadku,

jako że z tą chwilą powstaje uprawnienie do zachowku. W niniejszej sprawie otwarcie spadku nastąpiło 24 czerwca 2010 roku.

Orzeczeniem z dnia 15 lutego 2008 roku Komisji Lekarskiej MSWiA w Z. u powoda rozpoznano schorzenia powodujące całkowitą niezdolność do służby i pracy. Powód jest po udarze krwotocznym mózgu z niedowładem połowicznym lewostronnym i ośrodkowym niedowładem nerwu twarzowego lewego. Orzeczenie wydano na podstawie ustawy z dnia 18 lutego 1994 roku o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin. Zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 3 ustawy komisje lekarskie podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych orzekające w sprawach kandydatów do służby oraz funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Służby Więziennej, Państwowej Straży Pożarnej, komisje lekarskie podległe Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefowi Agencji Wywiadu, a także wojskowe komisje lekarskie w stosunku do funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego lub Służby Wywiadu Wojskowego orzekają także o niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji funkcjonariuszy, emerytów i rencistów na zasadach określonych w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Mając na uwadze powyższe powodowi przysługuje udział w wysokości 2/3 przysługującego mu udziału spadkowego. Powód w chwili otwarcia spadku był już całkowicie niezdolny do pracy. W tej sytuacji powodowi przysługuje 1/3 wartości spadku ($\frac{1}{2} \times \frac{2}{3} = \frac{1}{3}$). Taką też wysokość udziału stanowiącego podstawę do obliczenia zachowku przyjął sąd.

Sporną w niniejszej sprawie była wartość wchodzącej w skład spadku nieruchomości, położonej przy ulicy (...) I 6 w S.. Na okoliczność ustalenia aktualnej wartości zabudowanej nieruchomości według stanu z dnia otwarcia spadku czyli 26 czerwca 2010 roku, z uwzględnieniem nakładów dokonanych przez pozwane, sąd powołał biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości. Biegły ustalił, że wartość nieruchomości na dzień otwarcia spadku wynosiła 307 000 zł, a wartość rynkowa nakładów poczynionych na nieruchomość – 57 213 zł.

Wycena dokonana przez biegłego została określona jako wartość rynkowa w oparciu o analizę cen transakcyjnych dla nieruchomości podobnym, będących przedmiotem obrotu rynkowego, na terenie miasta S. w podejściu porównawczym, przy zastosowaniu metody korygowania ceny średniej. Budynek wykonany jest w technologii tradycyjnej przed 1945 rokiem. Biegły ocenił jego stan techniczny jako średni, ze zużyciem adekwatnym do wieku. Nie stwierdził uszkodzeń konstrukcyjnych. Strona powodowa wyższej wartości nieruchomości upatrywała w możliwości wydzielenia części działki niezabudowanej i w konsekwencji jej podział. Biegły ustalił jednak, że nie ma możliwości wydzielenia działki poprzez podział nieruchomości, bowiem wydzielona część nie miałaby dostępu do drogi publicznej (opinia biegłego K. W. - k.184). Biegły określił wartość nakładów poniesionych na nieruchomość wg stanu z dnia otwarcia spadku na kwotę 57 213 zł. (k..123 – 124). Sąd uznaje wycenę biegłego za prawidłową, rzetelną. Strony również powyższej wyceny skutecznie nie zakwestionowały.

Sąd nie znalazł podstaw do pomniejszenia tak określonego zachowku o ponoszone przez pozwane wydatki związane z utrzymaniem nieruchomości w należyтым stanie. Należy zwrócić uwagę, że pozwane zamieszkiwały w spadkowej nieruchomości i ponoszone z tego tytułu koszty użytkowania i utrzymania nie mogą być uznane za podnoszące jej wartość. Ponadto, podkreślenia wymaga, że po dniu otwarcia spadku pozwane są jej właścicielkami.

Pozwane twierdziły, że powód otrzymał od zmarłej matki B. D. kwotę 30 000 000 starych złotych, za którą kupił sobie mieszkanie. Pozwana K. K. przedstawiła kserokopię pokwitania odbioru przez powoda w dniu 5 stycznia 1994 roku wskazanej kwoty. Z jej treści wynika jednak, że powód pożyczył kwotę 30 000 000 starych złotych od swojej siostry K. K. (k.53). Świadek - K. D. w swoich zeznaniach pokreśliła, że nie wie jakoby powód miał dostać od siostry wskazaną kwotę. Powód w swoich zeznaniach podkreślił, że fundusze na zakup mieszkania pochodziły ze sprzedaży mieszkania w G. W.. Powód okoliczność tę wykazał przed sądem przedkładając akt notarialny, z którego wynikało, że 16.11.1993

roku sprzedał mieszkanie. Kolejne natomiast nabył 25.11.1993 roku. Obie transakcje opiewały na kwotę 200 milionów starych złotych.

Uwzględniając wyniki postępowania dowodowego Sąd określił wartość spadku na potrzeby ustalenia prawa powoda do zachowku na kwotę 249.787 zł, tj. wartości odziedziczonej przez pozwane nieruchomości, pomniejszoną o wartość poczynionych przez pozwane do dnia otwarcia spadku nakładów na nieruchomości w wysokości 57 213 zł. Na tej podstawie Sąd przyjął jako substrat zachowku, od którego wyliczyć należy przysługujący powodowi od pozwanej zachówek, kwotę 249 787 zł. Zważywszy, że roszczenie powoda wyraża się w dwóch trzecich wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, sąd zasądził na jego rzecz pozwanych solidarnie kwotę 83.262,30 zł z odsetkami ustawowymi od dnia następnego po doręczeniu pozwanym odpisu opinii biegłego (k.140). Pozwane nie dokonały działu spadku, stąd też ich odpowiedzialność jest solidarna (art. 1034 §1 kc).

W przedmiotowej sprawie w zakresie odsetek ustawowych (art. 481 §1 kc) zastosowanie ma art. 455 kc. Pierwszym wezwaniem w rozumieniu wymienionego przepisu było skierowane do Sądu Rejonowego w Słubicach wezwanie do próby ugodowej, które pozwane odebrały 13.05.2013r. (I Co 276/13). Sąd uznał jednak za uzasadnione zasądzenie odsetek ustawowych po doręczeniu odpisu opinii biegłego, w której ustalona została wartość nieruchomości, będąca podstawą do określenia wysokości zachowku. Sąd zwraca uwagę, że w sprawie nie było sporu co do zasady, a jedynie do wysokości. Ponadto dokonanej wyceny pozwane nie kwestionowały, nie ma więc uzasadnienia do zasądzania odsetek od dnia wyroku.

W ocenie sądu w sprawie nie zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek w rozumieniu art. 320 kpc, uzasadniający rozłożenie zasądzonych świadczenia na raty. Jak już wyżej napisano roszczenie powoda było bezsporne co do zasady. Pierwsze sprecyzowane kwotowo wezwania pozwane otrzymały w sprawie próby ugodowej już 13.05.2013r. miały więc dużo czasu, aby przygotować się do zaspokojenia roszczeń powoda.

Opisany stan faktyczny sporu Sąd ustalił w oparciu o zeznania świadków, stron oraz dowody z dokumentów. Na podstawie opinii biegłego sąd ustalił wartość spadku i sumy podlegające odliczeniu od wartości (dokonane nakłady). Okoliczności związane z prowadzonymi pracami remontowymi, ich okresem, pochodzenie środków na ten cel oraz wykonywanie ich w systemie gospodarczym, przy pomocy rodziny, niż dla zysku, Sąd ustalił opierając się na zeznaniach powołanych w sprawie świadków oraz częściowo stron, w zakresie w jakim znalazły potwierdzenie w innych dowodach. Sąd nie przyjął twierdzeń pozwanych na temat wysokości wydatków poczynionych na remonty nieruchomości (140.000 zł). Wszyscy przesłuchiwani w sprawie świadkowie, podobnie jak same pozwane, potwierdzili, że remont prowadzony był sukcesywnie, w zależności od środków pozyskiwanych przez pozwane. Z zeznań pozwanych, jak i świadków T. S. i T. S. wynika jedynie zakres prac, sposób ich wykonania i finansowania. Zostały one wycenione przez biegłego i opinia w tej części nie była kwestionowana.

Orzekając o kosztach procesu sąd miał na względzie art. 100 k.p.c oraz wynik procesu. Powód wygrał proces w 83 %. Powód poniósł koszty – opłaty od pozwu – 5000 zł, zastępstwa procesowego – 3600 zł, 17 zł – opłaty od pełnomocnictwa, 353,62 zł – zaliczki na poczet opinii biegłego. Łącznie powód poniósł koszty 8970,62 zł. Zatem mając na uwadze wynik procesu pozwane winny zwrócić powodowi kwotę 7445,61 zł. Pozwane natomiast wygrały proces w 17 %. Pozwane poniosły koszty zastępstwa procesowego – 3600 zł, 34 zł – opłaty od pełnomocnictwa, 1500 zł – zaliczek na poczet biegłego. Powód winien zwrócić pozwanym kwotę 872,78 zł. W konsekwencji sąd zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 6572,80zł (7446,61 zł – 872,78 zł). Niewykorzystana zaliczka w wysokości 1146,38 zł zostanie powodowi zwrócona po zakończeniu postępowania.